

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

یەكەى چاودىرىى حكومهتى خۆجىيى گەرميان پروژهى چاودىرىى دۆخى پهروهردە

راپۆرتى شازدەيهەم: دەستپوهردانى حزبى له ناوهندهكانى خويندن و برپيارهكانى
پهروهردە

كانونى دوهم 2019

1/2/2019

ژمارەى پەرە	ناونیشان
بەشى يەكەم: ناساندن	
3	پيشەكى
4	كارنامەى يەكە
5	ناساندنى لايەنى جىبە جىكارى پرۆژە
بەشى دوەم: راپۆرت	
7	دەستپىك
7	فېرخوازان ھەست بە دەستووردانى حزبى دەكەن
8	ئەو بېيارانەى حزب دەستى تېدا ھەيە چىن
10	ئەو دەستووردانەى ھەيە كارىگەرى لە دەسكارىكردنى نمرەى فېرخوازانىش ھەيە؟
11	رۆلى حزب لە دانانى بەرپۆبەرى قوتابخانەكان
13	"بەشى زۆرى بەرپۆبەر و يارىدەدەرەكان لەسەر تەزكىەى حزبى دانراون"
14	"دەستى حزب لە ناوئەندەكان كالبوئەتەوہ"
15	چ مامۆستايەك لەسەر بېرورپاى سىياسى سزا دراوہ
16	چى بكرىت بۇ دورخستەنەوہى دەستى حزب لە ناوئەندەكان
17	حزب دەستووردان لە كارى بەرپۆبەرى ناوئەندەكان دەكات؟
18	راى سەرپەرشتىارانى پەرودەيى لەسەر دەستووردانى حزبى لە ناوئەندەكانى خويئندن
19	بەرپرسان لە پەرودە چىان كىردوہ بۇ نەھىشتنى دەستووردانى حزبى لە ناوئەندەكان
بەشى سىيەم: راسپاردە	
21	راسپاردەكان

بهشى يەكەم: ناساندن

1. پيشەكى

رادىيوى دەنگ وهكو دەزگايەكى كۆمەلگەيى لەگەرميان، لەپال ئەرکە سەرەكەيەكەى دا وهكو دەزگايەكى راگەياندى سەربەخۆ لەگەرميان بۆ گەياندى هەوال و زانىارى و شروقهو پيشهاتهكان، هاوكات چەند پرۆژهيهو كاريكى ديكەشى ئەنجامداوه، كەهەندىك لەو پرۆژانه لە دەرەوهى خانەى كارى رۆژنامەوانين.

دروستکردنى (يەكەى چاودىرىى حكومهتى خۆجىتى گەرميان) يەكئەكە لەو پرۆژانهى كە رادىيوكە هەستاوه به ئەنجامدانى، ئەويش لەو سۆنگەيهوه كە كارى ميدىايى لەگەل كارى چاودىرىى دەزگاکان تپههلكيش بکات و بيگونجىنىت، بهشيوهيهك زۆرترين خزمەت و سودى بۆ كۆمەلگا ليكەويتهوه.

كارى ئەم يەكەيه، بهتايبەت چاودىرىيکردنى هەردو كەرتى (پهروهده) و (تەندروستى) يە لەگەرميان، لەماوهى ساي رابردودا يەكەكە (24) راپۆرت لەبارەى گرنگترين كيشه و ئالەنگاريەكانى بەردهم ئەم دو كەرتە بلاوكردوهتهوهو بۆ ئەمسالىش دريژه به راپۆرتەكانى دەدات، بهشيوهيهك هەر كەرتە مانگانه راپۆرتيک لە بواريكى ديارىيکراو ئاماده و بلاو دەكاتهوه.

ئەم راپۆرتانهش جگە لە رايگشتى، ئاراستەى پارلەمان و ئەنجومەنى پارىزگاي سليمانى و هەروها حكومهتى هەريم و وهزارەتەكانى پهيوەنديدار و ئيدارهى گەرميان و هەروها دامودەزگاکانى ترى پهيوەنديدار دەكرىت.

هيوادارين لەم هەنگاوهى دەستمان پيكرده، سەرکەوتو بين و كارەكەمان بتوانيت رۆليكى هەبيت لە كەمكردنهوى قەبارەى كيشهكانى ئەو دو كەرتە و هەروها دەرەفەتيكىش بيت بۆ دەستنيشانکردنى هەلەو كەموكورتىبەكان و چاكردنهويان، لەپيناو سودى گشتى.

هەروەك بهتبيبنى و سەرنجى هەمو لايەكيش خوشحال و گەوره دەبين، بهويپيەى تاك و كۆتا ئامانجان لەم پرۆژهيهى دەستمان داوهت، دروستکردنى گۆرانكارييه به ئاراستهيهكى ئىجابى لەدەفەرى گەرميان.

2. كارنامەى يەكە

يەكەم: ئاساندن

يەكەيەكى تايىبەتى رادىيوى دەنگە بە پالپىشتى سندوقى نىشتىمانى بۇ دىموكراسى ئەمريكى (NED) سالى 2017 دامەزراو، كارى چاودىرىيىكىدىكى حكومهتى خۆجىتى گەرميان ئەنجام دەدات بەمەبەستى پەرودان بەكارەكانيان و ھەرودھا برەودان بە پروسەى چاودىرىيىكىدىكى و شەفافىيەت و پتەوكردنى پەيوەندىيى نيوان ھاۋلاتى و دەسەلات و دروستكردنى لىكتىگەيشتنىكى باشتر بۇ پەرودانى زياتر بە خزمەتگوزارىيەكان.

دوھم: ئامانجى يەكە

1. برەودان بە پروسەى چاودىرىيىكىدىكى ۋەكو بنەمايەكى گىرنگ لە پىادەكردنى حكومهتى پىشكەوتو و دىموكراسى.
2. دروستكردنى كۆدەنگى لەگەل دەزگا حكومىيەكان بەمەبەستى دروستكردنى فشار بۇ ئەنجامدانى پروژەى خزمەتگوزارىيى بۇ دەقەرەكە.
3. بەدواداچونكردن بۇ كىشەو گىرغەكان و دەستنىشانكردننن و ئاراستەكردنى بۇ لايەنە فەرمىيەكان، بەمەبەستى چارەسەر كىردننن.
4. دروستكردنى رايەلەو پتەوكردنى لەنيوان ھاۋلاتيان و حكومت دا، ھەرودھا ھىنانە ئاراي لىكتىگەيشتنىكى باشتر لەنيوان ھەردولا لەروى دابىنكردنى خزمەتگوزارىيەكانەو.

سىيەم: كارەكانى يەكە

1. ئەنجامدانى راپۇرتى مانگانە لەسەر چالاكى و خزمەتگوزارىيەكان و ھەرودھا دەستنىشانكردنى كەموكورتىيەكان و رەوانەكردنى ئەو راپۇرتانە بۇ حكومهتى ناوہندى و پارلەمان و ئەنجومەنى پارىزگاۋ ئەنجومەنى خۆجىيەتى.
2. ئەنجامدانى ھەلمەتى فشار بۇ باشتر كىردنى خزمەتگوزارىيەكان لە سنورەكەدا.
3. ئەنجامدانى ھەلمەتى ھۆشيارىيى بەھاوكارى دەزگا فەرمىيەكان.
4. ئەنجامدانى كۆبونەو ھەو كۆنفرانس و دانىشتن لەنيوان چىن و تويزە جياوازەكان و حكومهتى خۆجىيەتى، بە ئامانجى برەودان بە جۆرى خزمەتگوزارىيى و فەرمانرەوايەتى.
5. ئەنجامدانى بەرنامەى تايىبەت لە كەنالەكانى راگەياندن بۇ باشتر كىردنى پەيوەندى و لىكتىگەيشتنى نيوان خەلك و حكومت.

چوارەم: بنەما پىشەيى و ئەخلاقيەكانى كار كىردنى يەكە

1. لايەنگىرىيى نەكردن لە كار كىردن لەسەر كىشەو كەموكورتىيەكان.
2. پابەند بون بەپىشەيى بونەو لەخستەروى بابەتتىيانەى كىشەكان.
3. ۋەرنەگرتنى ھىچ كۆمەك و ھاوكارىيەكى دارايى لە حكومت و حزب.

3. ناساندنى لايەنى جىبە جىكارى پرۆژە و ناوچەى گەرميان

1. رادىۋى دەنگ

رادىۋى دەنگ، يەكەمىن رادىۋى كۆمەلگەى ئەھلىە لە گەرميان. لە سالى 2010 ەو دەمەزراوہ لە بەروارى 6ى شوباتى ئەو سالى ەو، دەستى كروہ بەپەخشى خۆى لە سنورى قەزاي كەلار و دەوروبەرى.

ئەم رادىۋى، لەلايەن ەردو رۆژنامەنوس (جەزا مەمەد) و (ئازاد عوسمان) ەو بەھاوكارى ژمارەيەك گەنجى رۆژنامەنوس و چالاکوانى خۆبەخش دامەزراوہ، ئامانجىشى برىتىى بوہ لە پەرەپىدانى ديموكراسىى و بەرزكردنەوہى ئاستى ھۆشيارىى ھاۋلاتيانى سنورى گەرميان لەرىگەى ئەو بەرنامەو ھەوال و بابەتانەى كە بەدواداچونيان بۆ دەكات. رادىۋكە، بە نوسراوى ژمارە (265) لە بەروارى (2010/2/2) و بەرىگەپىدانى ەزارەتى گواستنەوہو گەياندن بۆ شەپۆلى رادىۋكە بە نوسراوى ژمارە (368) لە بەروارى (2010/2/2) مۆلەتى كاركردنى ەرگرتوہ. لەئىستادا رۆژانە 24 كاتزمىر لە سنورى گەرميان، لەسەر شەپۆلى FM 99.9 پەخشى بەرنامەكانى دەكات، ھاوكات سايتىكى ئىنتەرنىتىشى ھەيە ھەوال و بەرنامەو پەخشى بەرنامەكاتى تىدا دەكات بەناونىشانى (radiodang.org). رادىۋكە، رادىۋىكى كۆمەلگەيە، واتا بۆ كۆمەلگەو ناوچەى گەرميان بەتايبەتى پەخش دەكات، لەبوارە جياوازەكانى ەكو: سياسىى، كۆمەلەيەتى، ئابورى، رۆژشنىبرىى، كەرتى خزمەتگوزارىى و حكومىى و ەرزشىى و ... ەند، بەدواداچون دەكات. ھاوكات بەدواداچونىش بۆ پرسە نىشتمانىى و كىشە سەرانسەرىەكان دەكات و رەھەندە نىشتمانىى و مروفانەيەكانى بەھەند ەرگرتوہ.

جگە لە كارى ميدىايى، رادىۋى دەنگ چەندىن پرۆژەى دىكەى لەماوہى شەش سالى تەمەنى دا ئەنجامداوہ، لەوانە: (كردنەوہى خولى پىگەياندىنى رۆژنامەنوس، خولى پەرەپىدان بەتوانانى رۆژنامەنوسان، ئەنجامدانى كۆپ و سىمىنار، سىپۆنسەر كردنى ھەندىك چالاكى ھونەرىى).

2. سندوقى نىشتمانى بۆ ديموكراسى NED

سندوقى نىشتمانى بۆ ديموكراسى (NED) دامەزراوہىكى ئەمەرىكى قازانچ نەويستى تايبەتە بە گەشەپىدان و پالپشتىكردنى دامەزراوہ ديموكراتىيەكان لەھەمو جىھاندا، كەلەلايەن كۆنگرىسى ئەمەرىكىيەوہ سالىنە بودجەى تايبەتى بۆديارىدەكرىت، ئەويش سالىنە پالپشتى زياتر لە (1200) ھەزارو دو سەد پرۆژەى گروپە ناحكومىيەكان لە (90) نەوہد ولاتدا دەكات.

(NED) ھەر لەدامەزراونىيەوہ لەسالى (1983) دا، پىشەنگە لەتىكۆشانى ديموكراتىدا لە شوپنەجياوازەكانداو گەشەيكردوہ بۆ دامەزراوہىكىفرە رەھەندو ئاراستەو بوہتە چەق بۆ چالاكى و ئالوگۆپى ەزرى بۆ چالاکوان و توپزەرانى بوارى ديموكراتى لەجىھاندا.

(NED) باوەرى بەوہیە كە ئازادى خولیايەكى جیہانى مرقایەتیە، ناکریت لەرێگەى گەشەپیدانى دامەزراوە دیموکراتییەكانەو بەیتریتەدى، بەها دیموکراتییەكان لەرێگەى تاكە هەلبژاردنیكەو بەدیناھینرین، ھەرەھا پنیوست ناكات كە دوبارەكردنەوہى نمونەى ولاتە یەكگرتوہكان یان ھەر ولاتیكى دیکە بێت، بەلكو بەگوێرەى پنیوستییەكان و داوونەریتە كەلتورە سیاسییە جیاوازەكان گەشەدەكات.

4. ناساندنى ناوچەى گەرمیان:

گەرمیان بەناوچەيەكى دیاریكراوى سەر پارێزگای كەركوك بەپێكھاتە كۆنەكەى ھەژمار دەكریت كە دواتر بەھۆكارى تەعریب، خرایە سەر پارێزگای سلیمانى.

ئەم ناوچەيە، لەكۆمەلێك قەزا پێكدی، بەلام لەروى ئیدارییەو، ئیدارەى گەرمیان لەئێستادا كورت بوەتەوہ بۆ قەزاكانى: (كەلار و كفرى و بەشێك لە قەزای خانەقین).

لەدوای راپەڕینی سالی 1991، لەلایەن حكومتى ھەریمی كوردستانەو بەشپۆیەكى كاتى پارێزگای كەركوك كە قەزاكانى (كەلار، كفرى، چەمچەمال، دەربەندیخان و بەشێك لە ناحیەكانى قەزای خانەقین) دەگرتەوہ، پێكھێنرا. لەگەڵ پێكھێنانى پارێزگاكەشدا بەھۆى نەبونی بىنا بۆ فەرمانگە و بەرپۆبەراییەتیەكان لە قەزای كەلار، قەزای دەربەندیخان دیاریكرا بۆ ناوھندى پارێزگای كەركوك.

بەپێى پێگەى فەرمى ئیدارەى گەرمیان لە ئەنتەرنی، دواى روخانى پزیمی پشوی عیراق لەسالی 2003دا، جاریكى تر گەرمیان كە قەزای كەلار ناوھندەكەیتى توشى بۆشاییەكى ئیدارى ھات، ئەوہش بەھۆى ھەلوەشاندنەوہى پارێزگای كەركوك لە دەربەندیخان، بۆچارەسەرکردنى ئەو بۆشاییە ئیدارییەش، ئەنجومەنى وەزیرانى ھەریمی كوردستان بە بریارێك لە رۆژى 2006/8/6 "ئیدارەى گەرمیان" ی پێكھێنا كە مەرکەزەكەى لە قەزای كەلار دانراوہ، ھەرەھا لەپێناو كاراكردى ئیدارەكە و فراوانکردنى دەسەلاتە كارگێرپیەكانى، حكومتى ھەریم لە سالی 2008 بریاریدا ئیدارەى گەرمیان ھاوشپۆیە پارێزگاكانى تری ھەریم مامەلەى لەگەڵدا بكریت و لەو روہشەوہ دەسەلاتى پارێزگار بە خشراوہتە سەرپەرشتیاری ئیدارەكە.

بهشى دوهم: راپۇرت

1. دەستىك:

دەستوهردانى حزبى له ناوهندهكانى خویندن له سنورى پهروهدهى گەرميان يەككى تره له و گرفتانهى كه روبهپوى كهرتى پهروهده بوتهوه له سنورهكه و به رونى هستى پیدهكریت.

بهپىى ئەو به دواچونهى يەكەى چاودىرىى له سنورى پهروهدهى گەرميان كرديهتى و ئەو مامۇستايانه كه دواندومانن باس لهوه دهكەن دەستوهردانى حزبى له ناوهندهكانى خویندن هستى پیدهكریت چ له دانانى بهپۆبهرى ناوهندهكان يان له گواستنهوى مامۇستايان و فيرخوازان ياخود له دانانى ياریدهدهرى ناوهندهكان، ئەمەش كاريگەرى خراپى بهجیهيشتوه له دواى خۆى.

له م راپۇرتهدا كاريگەرييهكانى دەستوهردانى حزبى له ناوهندهكان دهخهينهپو.

2. فيرخوازان ههست به دەستوهردانى حزبى دهكەن

فيرخوازان به نيگهраниهكى زۆرهوه باس لهوهدهكەن كه دەستوهردانى حزبى وايكرده مافى بهشيكى زۆر له خویندكاران بفهوتیت و جياوازی بكریت له نيوانيان بههوى بونى پشتگيرى حزبى بۆ خویندكارانى ديكه چ له روى گواستنهوه بىت يان له روى نمرهوه بىت، له كاتيكدا مامۇستايان بيدهنگن له ئاستى ئەو جياوازييه.

پهيوهند محهمەد حهسەن، خویندكارى پۆلى دهيهىمى زانستى له ئامادهى (گهرمهسىر) له قەزای كه لار دهلیت: "دەستوهردانى حزبى شتيكى نامۆ نيه و به رونى دياره، به تاييهت پيش قهيرانى دارايى ئەمه زۆر زهق بو".

بههمانشيويهى هاوتاكەى، ئاريان محهمەد سابەر، خویندكارى دهيهىمى ويژهى له ئامادهى (گهرمهسىر) له قەزای كه لار ئەوه دهخاتهپو: "له م رۆژگارهدا سياسهت رهگى داکوتاه له نيۆ قوتابخانهكانا بهتاييهتى قوناغه ئامادهييهكان، جا سياسهتى حزبايهتى وای ليهاتوه ههنديكجار وا ئەزانين له قاعهى پهلهمانين، هيچ شتيك بونى نهماوه پهيوهندي به بابەتى خۆمانهوه مابى جا مناقهشهى نيوان (تهلهبه و تهلهبه) (مامۇستا و مامۇستا) (مامۇستا و مامۇستا)، كه مجار به شيوازيكى هيمنانه كۆتايى پيهاتوه هر لايهنيك لايهنهكهى تر خراپ دهكات، ئەمەش وای ليديت كاتى خویندن و دهوامکردن به فيرۆ بچیت بههوى سياسهت و حزبايهتیهوه".

فېرخوازىك بە پىچەوانەوہ باس لەوہدەكات لە ئىستادا دەستوہردانى حزبى كەم بوہتەوہ، ئەوہى ھەيە بە پىچەوانەوہ باسى حزب دەكرىت بە شىوہيەكى خراپ.

رۆژ محەمد، فېرخوازى قۇناغى ھەشتى بنەپەتى لە قوتابخانەى (وہفایى) لە قەزای كەلار دەلئىت: "ئەو ناوہندەى منى تىدام لە ئىستادا نەمبىنئوہ دەستوہردانى حزبى ھەبىت، بەلام پىشوتەر ھەبوہ و چەند جارىك لە مەكتەب ئالائى حزب ھەلكراوہ، لە ئىستادا پىچەوانە بوہتەوہ مامۇستايان بە خراپە باسى حزب ئەكەن، ئەگەرچى ئەم باسكردنەش بەھەرشىوہيەك بىت ئەبىتتە ھۆى سەرقالكردنى تەلەبە".

3. ئەو بېيارانەى حزب دەستى تىدا ھەيە چىن

بەشىك لە مامۇستايان و فېرخوازان و بەرپۆبەران باس لەوہدەكەن دەستوہردانى حزبى بونى ھەيە لە ناوہندەكانى خوئىندن چ لە گواستنەوہى مامۇستايان بىت يان گواستنەوہى فېرخوازان بەشىكيشيان بە پىچەوانەوہن و دەستوہردانى حزبى رەتدەكەنەوہ.

1. گواستنەوہى فېرخواز

"لە گواستنەوہى خوئىندكاران لە ناوہندىكەوہ بۆ يەككى تر حزب دەستىكى بالائى ھەبوہ، ئەگەر بەرپۆبەران ئەوہش نەكەن لە ژىر فشارىكى زۇردا پىئى دەكەن يان كىشەى بۆ دروست دەكەن". پەيوەند محەمد ھەسەن، خوئىندكارى پۆلى دەيەمى زانستى لە ئامادەيى (گەرمەسىر) لە قەزای كەلار وا دەلئىت.

خوئىندكارىكى دىكە ھەمان بۆچونى ھەيە و باس لەوہدەكات مافى زۆر خوئىندكار ئەخورىت بەھۆى حزبايەتيەوہ. ئارىيان محەمد سابەر، دەلئىت: "بۆ گواستنەوہ دەستوہردانى حزبى ھەيە و منالئى فەقىر ئەبىت تا ماوہيە بېارپىتەوہ و ھەمو ھەولئىك بدات بۆ ئەوہى برواتە ناوہندىكى باش و دەرەجەيەك بىئىت، بۆيە مافى زۆر خوئىندكار ئەفەوتىت بەھۆى حزبايەتيەوہ".

بەشىك لە مامۇستايان ئەوہ پشت راستدەكەنەوہ كە فېرخوازانىش پشكى شىريان بەركەوتوہ لەلایەن حزبەوہ بۆ گواستنەويان.

بەريز عەباس، مامۇستا و پسپۇرى ميژو لە ئامادەيى (ھاوکارى) لە قەزای كەلار، دەليّت: "گواستنه‌وه‌ى خويندكار لە خويندنگايەكە‌وه بۆ خويندنگايەكى تر مەسەلەى حيزبايەتى ليڤەشدا پشكى شىرى بەرکەوتو و بەشيكى خويندكار بەهۆى واستەى حيزبايەتیه‌وه چ خويندنگايەكيان بویت بۆى دەچن! بۆیه بەشيوه‌يه‌كى گشتى كەشى سياسى و حيزبى لە ناوهندەكانى خويندندا كەشيكى زالە!".

هەندىك لە مامۇستايان بە پيچەوانە‌وه باسلە‌وه‌دەكەن دەگمەنە دەستى حزب هەبيّت لە گواستنه‌وه‌ى فيرخوازان.

ئەياد محەمەد سالىح، بەريزبەرى ئامادەيى (زىنگ) لە ناحيەى رىزگارى، دەليّت: "سەبارەت بە گواستنه‌وه‌ى خويندكار و مامۇستاش هەستم بە هېچ جياوازيه‌يك نەكردو، ئەوانەشى ئە‌وباسە دەكەن بەدلىيايه‌وه خۆشيان سەر بەلايه‌نىكن، رەنگە داواكاريه‌يكەيان هەبوپيّت بەدەر لە رينمايه‌كان بيت بۆيان نەكراپيّت، لەئەجامدا بەو جۆرە تيگەشتون يان وايان لەيه‌كداوته‌وه".

ب. گواستنه‌وه‌ى مامۇستايان

مامۇستايانىش جياوازين لە بۆچونى فيرخوازيان ئەوانيش دابەشى دو بەرەبون بەشيكەيان دەليّن دەستووردانى حزبى لە ناوهندەكان رونە و هەستى پيڤەكريّت و بەشيكى ديكەشيان ئە‌وه رەتدەكەنە‌وه.

بەريز عەباس، مامۇستا و پسپۇرى ميژو لە ئامادەيى (ھاوکارى) لە قەزای كەلار باس لە‌وه‌دەكات: "لە گواستنه‌وه‌ى مامۇستاياندا حيزبايەتى پلەى يەكەمى بەرکەوتو و كەم نين ژمارەى ئەو مامۇستايانەى لە ريگەى برادەرايه‌تى و حيزبايەتى و خزمایەتیه‌وه بە ئارەزوى خۆيان گواستنه‌وه‌يان لەم شوين بۆ ئەو شوين دەكەن!".

هيو رۆستەم محەمەد، مامۇستا و پسپۇرى كوردى لە قوتابخانەى (بەختيارى) بنەپەتى لە قەزای كەلار، ئە‌وه باس دەكات حزب دەستى لە گواستنه‌وه‌ى مامۇستايان دا هەيه "100% حيزبايەتى باشتيرين خزمەتە بۆ گواستنه‌وه، تەنانەت لە دانانى وانەبيژەكانيشدا حزبى بون لە ژيڤە‌وه مەرجى سەرەكى بو و دەورى خۆى هەبوە لە دانانان".

مامۇستايەك ئە‌وه‌دەخاتە‌رو بونى حزب رونە لە ناوهندەكان ئە‌وش لە بەريزبەره‌كانە‌وه ديارە و هەستى پيڤەكريّت.

سەرياس سەمين، مامۇستا لە قوتابخانەى (ئالاي) بنەپەتى لە قەزای كەلار، وتى: "يەكەيك لە هۆكارەكان كە واكردو مامۇستايان گرفتيان بۆ دروست بيّت لە كاتى گواستنه‌وه‌يان ئە‌ويه كە بەشيكى زۆرى بەريزبەره‌كان لەسەر دەستى حزب داناون، ئە‌مەش كاريگەرى لەسەر گواستنه‌وه‌يان هەيه، بۆيه گومان لە‌وه‌دا نيه پەرودە لە برى دامەزراو و كەسانى تەكنۆكرات حزب بەريزبەره‌يات".

مامۆستایه‌ک باس له‌وه‌ده‌کات نه‌ک گواستنه‌وه‌ی مامۆستایان، به‌لکو حزب ده‌ستی گه‌شته‌وه‌ ته‌ دانانی وانه‌بیژه‌کانیش له‌ ناوه‌نده‌کان.

رێبوار عەلی سەڵح، مامۆستا و پەسپۆر له‌ ئاماده‌یی (فیدرال) له‌ قه‌زای کفری ده‌لێت: "ئه‌گه‌ر مامۆستایه‌ک داوای گواستنه‌وه‌ بکات هه‌قی خۆشی بێت که حزب له‌ پشتی نه‌بی‌ت بۆ ناکه‌ن به‌ ئاسان، له‌ پێشتر که مامۆستایه‌ک داوای گواستنه‌وه‌ی بکرایه‌ ئه‌بوایه‌ سه‌ردانی باره‌گای حزبی بکرایه‌، ته‌نانه‌ت دانانی مامۆستای وانه‌بیژیش له‌ باره‌گای حزبه‌وه‌ دانراوه‌".

به‌رێبه‌رێک باسه‌له‌وه‌ده‌کات سه‌ره‌رشته‌یاره‌کان ته‌کلێفی ئه‌وه‌یان کردوه‌ که مامۆستایه‌ک بگوازنه‌وه‌، چونکه ده‌سه‌لاتیان نییه‌ به‌سه‌ر هه‌ندیک به‌رێبه‌ردا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی حزب دایان.

نوره‌دین حه‌مید عه‌باس، به‌رێبه‌ری قوتابخانه‌ی (ئاوه‌زه‌)ی بنه‌په‌تی له‌ قه‌زای کفری، ده‌لێت: "مامۆستای وا هه‌یه‌ یه‌ک رۆژ له‌ لادی ده‌وامی نه‌کردوه‌ هه‌تاوه‌یانه‌ ته‌ سه‌نه‌ری شار، که‌چی مامۆستای وا هه‌یه‌ داوی (8) ساڵ ده‌وام کردن له‌ لادی داوی چه‌ندین جار داواکردن بۆیان نه‌کردوه‌، تا وایله‌ته‌ ده‌ستی برد بۆ ئه‌و کاره‌ی که خۆیان کاری پێده‌که‌ن ئه‌ویش حزبه‌ و واسته‌ کردنه‌ یه‌کسه‌ر گوازیه‌وه‌، ته‌نانه‌ت سه‌ره‌رشته‌یاره‌کان واسته‌یان کردوه‌ بۆ ئه‌وه‌ی مامۆستایه‌ک بگوازنه‌وه‌، چونکه ده‌سه‌لاتیان به‌سه‌ر هه‌ندیکیاندا نیه‌، ئه‌مه‌ له‌ ناوه‌نده‌که‌ی حۆم روی داوه‌".

به‌ پێچه‌وانه‌وه‌، ئارام قادر ئه‌حمه‌د، مامۆستا و پەسپۆری کۆمه‌لایه‌تی له‌ قوتابخانه‌ی (شه‌هیدانی رزگاری)ی له‌ ناحیه‌ی رزگاری ده‌لێت: "به‌پێچه‌وانه‌وه‌ گواستنه‌وه‌ی مامۆستایان له‌سه‌ر ده‌ستی حزب نیه‌".

4. ئه‌و ده‌ستوره‌دانانه‌ی هه‌یه‌ کاریگه‌ری له‌ ده‌سکاریکردنی نمره‌ی فی‌رخوا‌زانی‌ش هه‌یه‌؟

ده‌ستوره‌دانی حزبی به‌شیوه‌یه‌ک له‌ ناوه‌نده‌کان ده‌بینرێ به‌ وته‌ی خۆیندکاران ده‌توانن نمره‌ش بۆ خۆیندکار زیاد بکه‌ن.

په‌یوه‌ند محه‌مه‌د حه‌سه‌ن، خۆیندکاری پۆلی ده‌یه‌می زانستی له‌ ئاماده‌یی (گه‌رمه‌سێر) له‌ قه‌زای که‌لار ده‌لێت: "ئه‌م ده‌ستوره‌دانه‌ خۆیندکارانی‌شی گرتوه‌ته‌وه‌، چه‌ندین جار حۆم بینومه‌ که خۆیندکارێک به‌ هاوکاری که‌سیکی حیزبی نمره‌ی پێدراوه‌".

فی‌رخوا‌زێک به‌ پێچه‌وانه‌وه‌ باس له‌وه‌ده‌کات له‌ گۆرانکاری کردنی نمره‌ی فی‌رخوا‌ز حزب ده‌ستی نیه‌، به‌لکو مامۆستایان خۆیان به‌ناوی خزم و ناسیاوی نمره‌ ئه‌گۆرن.

رۆژ محەمەد، فىرخوازى قۇناغى ھەشتى بنەپەرتى لە قوتابخانەى (وہفای)ى لە قەزای كەلار باسلەوہدەكات: "لە ئىستادا حزب ناتوانىت دەستكارى نمرەى تەلەبە بكات، ئەوہى ھەيە مامۇستايە دەيكات بە ناوہى خزم و ناسياوى بۆ كەسى خۆى ئەكات.

"لە ناوہندەكەى ئىمە مامۇستا لە سەر ئەساسى حزبى يان واستە نمرەى بە تەلەبە نەداوہ و ھەموى بەيەك چاو سەير دەكرىت، ئەوہشى ھەيە لەسەر بنەماى زيرەكى و رەفتارى فىرخوازن خۆيان نمرە دەدن". ساكار مەحمود ئەحمەد، خويندكارى قۇناغى يانزە لە ئامادەيى (پىيان) لە ناحيەى پىياز وادەلىت.

عومەر سەلام، خويندكارى قۇناغى دوانزە لە ئامادەيى (كفرى)ى لە قەزای كفرى باسلەوہدەكات: "ئەوہى ھەبوہ لەسەر پىدانى دەرەجە بە فىرخواز لە كاتى تاقىكردنەوہكان يارمەتى بوہ و كەوتوہ و پەپىنراوہتەوہ بۆ قۇناغىكى تر، بەو شىوہيە گۇرپانكارى كراوہ لەنمرەى تەلەبە".

5. رۆلى حزب لە دانانى بەرپۆبەرى قوتابخانەكان

"حزبى بون تەنھا مەرجى بون بە بەرپۆبەر نيە، بەلكو دەبىت حزبىەكى دلسۆز بىت"، ئەمەى وتەى مامۇستايەكە لە بارەى ئەوہى چۆن دەبىتە بەرپۆبەر.

م. بەرپۆبەر عەباس، باسلەوہدەكات لە دانانى بەرپۆبەرەكاندا بەشىكى زۆرينە و گرنگان ئەوہ كراوہتە پىوہر كە دەبىت نەوہك تەنھا حيزبى بىت، بەلكو بەپىوہرى خۆيان دەبىت لە "حيزبىە دلسۆزەكان" بىت.

ئەو دەلىت: تواناى مامۇستا لە بەرچاوا ناگىرىت بۆ بون بە بەرپۆبەر بەلكو ئەوہى گرنگە حيزبى بونە گەر ھىچبىش نەزانىت، تەنانەت بەرپۆبەرى واھەبوہ وازى ھىناوہ بە پىى پىنمايى لە برى ئەوہى يارىدەدەرەكەى بخرىتە شوپنى كە كەسىكى بە تواناش بوہ، بەھۆى ئەوہى "حيزبىەكى دلسۆز" نەبوہ نەكراوہتە بەرپۆبەر.

"حزب دەست گەشتوہتە كايەكانى پەروەردە بە تايبەت لە دانانى بەرپۆبەرەكان بە رونى ئەبىنرىت". م. سەرياس سەمىن، واى وت.

مامۇستايەك باس لەوہ دەكات بۆ دانانى بەرپۆبەر پەروەردە داواى تەزكىيەى حزبى دەكات.

هه‌یوا رۆسته‌م محهمه‌د، مامۆستا و پسرپۆری کوردی له قوتابخانه‌ی (به‌ختیاری) بنه‌ره‌تی له قه‌زای که‌لار، ده‌لێت: "له دانانی به‌رپۆبه‌ر و یاریده‌ده‌ری قوتابخانه‌کان ئیستا به‌رپۆبه‌ری په‌روه‌رده‌ی که‌لار بۆ دانیانیان داوای ته‌زکییه‌ی کۆمیته‌ ده‌کات هه‌تا سه‌ر به‌ حزبه‌که‌ی ئه‌و و له‌ناو حزبه‌که‌شدا سه‌ر به‌ ته‌که‌توله‌که‌ی خۆی نه‌بێت، دانا ئیستیت."

هه‌رچه‌ند به‌رپرسیانی په‌روه‌رده‌ باس له‌ باشترینی رهوشی په‌روه‌رده‌ ده‌که‌ن، به‌لام مامۆستایه‌ک ده‌لێت ئه‌گه‌ر به‌رواردیک هه‌بێت له‌ چاوسالانی پێشوتر ده‌ستوهردانی حزبی روی له‌ زیادبون کردوه‌.

ئارام قادر ئه‌حمه‌د، جه‌خت له‌وه‌ ده‌کاته‌وه‌ "ئه‌گه‌ر به‌رواردیک بکریت له‌گه‌ڵ سالانی 2012 ئیستا ده‌ستوهردانی حزبی زۆر زیاد ی کردوه‌، چونکه‌ له‌ ئیستا ئه‌گه‌ر ببیت به‌ به‌رپۆبه‌ر ئه‌بێت حزبی بیت ئه‌گه‌ر نا ناکریت، ته‌نانه‌ت له‌ ناوه‌نده‌که‌ی ئیمه‌ ئه‌و کیشیه‌ هه‌یه‌ ئیستا، مامۆستایه‌که‌مان هه‌یه‌ بۆ ماوه‌ی سالیکه‌ ته‌قدیمی کردوه‌ بۆ یاریده‌ده‌ری تا ئیستا بۆی نه‌هاتوه‌ ته‌وه‌ له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی حزبی نه‌بوه‌."

له‌ هه‌مان کاتدا به‌رپۆبه‌ریک ئه‌وه‌ پشت راسته‌ده‌کاته‌وه‌ که‌ به‌شیک به‌رپۆبه‌ره‌کان له‌ سه‌ر ئینتیمای حزبی دانراون.

حسین محهمه‌د حه‌سه‌ن، به‌رپۆبه‌ری ئاماده‌یی (سۆلافی کچان) له‌ قه‌زای کفری، ده‌لێت: "ده‌ستوهردانی حزبی نه‌ک له‌ ناوه‌نده‌کان، به‌لکو له‌ هه‌مو جیگه‌یه‌ک بونی هه‌یه‌ و رۆلی خۆشی هه‌یه‌، ته‌نانه‌ت هه‌ندیک له‌ به‌رپۆبه‌ره‌کان له‌ سه‌ر ئینتیمای حزبی دانراون و هه‌ندیکیش ئاره‌زوی هه‌بوه‌ ببیت به‌ به‌رپۆبه‌ر که‌ حزبی نه‌بوه‌ نه‌کراوه‌، ئه‌مه‌ش له‌ وه‌زاره‌ته‌وه‌ شۆرپوه‌ته‌وه‌، چونکه‌ ئه‌و پۆسته‌ش له‌ سه‌ر حزبی بون دانراوه‌ و پشک پشکینه‌یه‌."

به‌رپۆبه‌ری قوتابخانه‌ی (زانیا‌ری) بنه‌ره‌تی، رونیده‌کاته‌وه‌ که‌ بوه‌ به‌ به‌رپۆبه‌ر کۆمیته‌ی باوه‌نور سه‌ردانی مالیان کردوه‌ بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و به‌رپۆبه‌ری نه‌کات: "ته‌نانه‌ت له‌ دانانی به‌رپۆبه‌ره‌کان و حزب وه‌ک هه‌میشه‌ رۆلی خۆی تیا‌دا بینیه‌ و ده‌ستی هه‌لنه‌گرتوه‌ له‌ ده‌ستپۆه‌ردانی."

دانا عوسمان محیدین، ده‌شلێت: راسته‌ من ئینتیمای حزیم به‌ لایه‌نیک بی‌ده‌سه‌لات هه‌یه‌ و بۆ ماوه‌ی (4) ساله‌ به‌رپۆبه‌رم، کاتیک ئه‌و پۆسته‌م وه‌رگرت کۆمیته‌ی باوه‌نور سه‌ردانی ماله‌وه‌یان کردم بۆ ئه‌وه‌ی وه‌ری نه‌گرم، به‌س هه‌ر به‌ زۆره‌ملی وه‌رمگرت، ته‌نانه‌ت خۆشم داوام کردوه‌ که‌ که‌سیکی دیکه‌ بخریته‌ جیگه‌م، به‌لام شیواو بیت و که‌سی بی‌لایه‌ن بیت، به‌هۆی ئه‌وه‌م که‌ ریگه‌یان نه‌دا له‌و ناوه‌نده‌ بمینمه‌وه‌ ده‌ستم له‌ به‌رپۆبه‌ری هه‌لنه‌گرت."

به‌ پێچه‌وانه‌وه‌، ئه‌یاد محهمه‌د ساله‌ح، به‌رپۆبه‌ری ئاماده‌یی (زرنگ) له‌ ناحیه‌ی رزگاری، ده‌لێت: "به‌پێچه‌وانه‌ی زۆریه‌ی ئه‌و که‌سانه‌م که‌ ده‌لێن به‌رپۆبه‌ر و یاریده‌ده‌ره‌کان له‌ سه‌ر بنه‌مای ئینتیمای حزبی داده‌نریت، ره‌نگه‌ ئه‌وه‌ بۆ ناوچه‌یه‌کی تر راست بیت و 100% به‌رپۆبه‌رو یاریده‌ده‌ره‌کان سه‌ربه‌لایه‌نیک بن، به‌لام له‌م سنوره‌دا له‌ناو به‌رپۆبه‌ر و یاریده‌ده‌ره‌کاندا سه‌رجه‌م لایه‌ن و ره‌نگه‌کانی تیا‌دایه‌."

6. "بەشى زۆرى بەرپۆبەر و ياريدەدەرەكان لەسەر تەزكەيى حزبى دانراون"

بەشىك لە ياريدەدەران باس لەو دەهەكەن لايەنى حزبى دەستىكى زۆريان هەيه لە ناوئەندەكانى خويندن چ لە روى دانانى بەرپۆبەر چ لە دانانى ياريدەدەرەكان چ لە گواستەهوى قوتابيان و خويندگان، هەندىكىشان بە پىچەوانەوه دەلێن دەستى حزب كالبووتەوه لە ناوئەندەكان.

بەمۆ ئىبراهيم، ياريدەدەرى بەرپۆبەر لە قوتابخانەى (شىخ حسين)ى بنەپەتى لە ناحىەى رزگارى، دەلێت: "دەستووردانى حزبى لە ناوئەندەكان بەشيوهەكە كە زۆرەيى بەرپۆبەر و ياريدەدەرەكان بە پشتيوانى حزبى دانراون، ئەمەش واىكردووە كە لايەنى كارگىرى ناوئەندەكان نەتوانن لە قسەى حزب دەرچن".

وتيشى: هەر لەو چوارچىوہە نەماووتەوه و دەستى گەشتووتە گواستەهوى مامۆستايان و قوتابيانيش و دانانى مامۆستاي وانەبىژيش، كە زۆرجار ئەمەش بە ياسا دەكرىت، چونكە حزب لە رىي بەرپرسانى پهروهردەوه كارەكان دەكات، بۆيە وادەكات كە بەلگەيەكيش بەردەست نەبىت.

بەمۆ ئىبراهيم، خۆپيشاندانى مامۆستايان بە نمونە دەهيندەتەوه و دەلێت: لە كاتى خۆپيشاندانەكاندا دەر ئەكەوت، هەر بەرپۆبەرىك لەسەر تەزكەيى حزبى دانرايىت كۆبونەهويان پى ئەكرا لە بارەگايى حزبى بۆ ئەوهى بايگۆت بشكىنن و هەر ئەوانيش ئاراستەيان ئەكردن.

"بە كۆي گشتى دەستى حزب لە هەمو ناوئەندەكانى خويندن هەيه". گۆران نامىق ئىبراهيم، ياريدەدەرى بەرپۆبەر لە قوتابخانەى (شۆرش)ى بنەپەتى لە قەزايى كفرى، وا دەلێت.

وتيشى: بەشىكى زۆرى بەرپۆبەر و ياريدەدەرەكان لەسەر تەزكەيى حزبى دانراون و ئەگەريش خراپ بن ئەوه حزب پشتگىرييان دەكات، چونكە ئيشى پىيانە بۆ ئەوه دايانون ئيشەكانى بۆ بكات، ئەگەر وانەبىت ئەوه جارىكى دى پۆستيان پىناداتەوه.

مامۆستايەك پىيوايە ئاستى دەستووردانى حزبى لە ناوئەندەكان دەگەرپتەوه بۆ كەسىتى ستافى كارگىرى و بە تايبەت بەرپۆبەر.

محەمەد كەرىم، ياريدەدەرى بەرپۆبەرى ئامادەيى (كوردستانى نوئى) لە كەلار ئەوه دەخاتەرو: "لە روى ئيش و كارى كارگىرى لە ئىستادا دەستى حزب بە شيوهەكە باش دورخراوتەوه و دەست وەرنادەن لە هىچ برپارىك، ئەمەش كەوتووتەوه سەر هيزى كەسىتى ستافى كارگىرى ئەو ناوئەندە، بە تايبەت بەرپۆبەر".

وتيشى: دەستى حزب بۆ دانانى بەرپۆبەر و ياريدەدەر جياوازترە.

7. "دهستی حزب له ناوه‌نده‌کان کالبونه‌وه"

مامۆستایان بۆچونی جیاوازیان هه‌یه له باره‌ی ده‌ستوه‌ردانی حزبه‌وه، هه‌ندیک ده‌لێن ده‌ستوه‌ردانی حزبی زۆر به‌ رونی دیاره له ناوه‌نده‌کانی خویندن ئە‌مه‌ش کاریگه‌ری هه‌یه له‌سه‌ر که‌رتی په‌روه‌رده و به‌روه‌ ئفلیج بونی ده‌بات.

ئومید‌عه‌لی، مامۆستا و پسیپۆری وه‌رزش له قوتابخانه‌ی (ملازم جوامی‌ری) بنه‌په‌تی له قه‌زای که‌لار، ده‌لێت: "ده‌ستوه‌ردانی حزبی له ناوه‌نده‌کانی خویندن گه‌یشتۆته راده‌یه‌کی زۆر خراپ، دو حزب په‌روه‌رده‌یان کردوه‌ته قوربانی حزبه‌کانیان، بۆیه حزب دهستی هه‌یه له هه‌مو کایه‌کانی په‌روه‌رده دا".

ئاماژه‌ی به‌وه‌شکرد: له هه‌موی خراپتر له ناو په‌روه‌رده نه‌خۆشی هاو‌په‌یه‌تی و خزمایه‌تی و به‌رژه‌وه‌ندی شه‌خسی هه‌یه.

به‌شیک له مامۆستایان ده‌لێن: دهستی حزب گه‌شتۆته ته‌واوی کایه‌کانی په‌روه‌رده ئە‌مه‌ش وایکردوه دیدیکی ته‌ندروست بۆ په‌روه‌ده نه‌بی‌ت.

هیوا رۆسته‌م محمه‌د، مامۆستا و پسیپۆری کوردی له قوتابخانه‌ی (به‌ختیاری) بنه‌په‌تی له قه‌زای که‌لار، ده‌لێت: "له هه‌ری‌می کوردستان دهستی حزب گه‌شتۆته سه‌رجه‌م کایه‌کان، شتیک نیه ناوی حکومه‌ت بێ، باشتروایه بلێن مه‌ل‌به‌ند و لق و کۆمیته، بواری په‌روه‌رده و فی‌رکردنیش به‌ده‌ر نیه له‌وه".

جیاوازی بۆچون له ده‌ستوه‌ردانی حزبی له ناوه‌نده‌کان هه‌یه و مامۆستایه‌ک به‌ رایه‌کی پێچه‌وانه‌وه ده‌لێت دهستی حزبی له ناوه‌نده‌کان به‌ره‌و کالبونه‌وه رۆشتوه.

دانا حمه‌ ئە‌مین، پسیپۆری په‌روه‌رده‌ی ئیسلامی له ئاماده‌یی (حه‌مرین) له قه‌زای که‌لار، ده‌لێت: "ئێستا کالبونه‌وه‌یه‌ک هه‌یه که حزب ده‌ست وه‌ربداته کاری ناوه‌نده‌کان".

پێچه‌وانه‌ی رای هاوتاکه‌ی، مامۆستایه‌ک باس له‌وه‌ده‌کات له سه‌روه‌بندی هه‌ل‌بژاردنه‌کاندا بانگه‌شه‌ کراره بۆ حزب به‌ناوی ریک‌خراوی قوتابیان و خویندکاران.

ری‌یوار عه‌لی ساڵه‌ح، مامۆستا و پسیپۆری بایه‌لۆجی له ئاماده‌یی (فیدرال) له قه‌زای کفری، ده‌لێت: "ده‌ستوه‌ردانی حزبی هه‌یه له ناوه‌نده‌کان و به‌ رونیش دیاره، ته‌نانه‌ت ریک‌خراو به‌ناوی قوتابیان و خویندکاران له سه‌روه‌بندی هه‌ل‌بژاردنه‌کان هاتون و ده‌نگیان کۆ کردوه‌ته‌وه و بانگه‌شه‌یان کردوه، مامۆستاش ئە‌گه‌ر ناوه‌که‌ی به‌ خۆی بی‌ت سیاسه‌ت له دره‌وه‌ی ئە‌رکه‌که‌ی به‌جێ‌ده‌هێلێت".

8. چ مامۇستايەك لەسەر بىرورپاى سىياسى سزا دراوه

دەستورەدانى حزبى لە ناوەندەكان واىكردوہ كه مامۇستايەك سزا بدرىت و لە بەشىكى ئەركەكەى خۆى دوربىخرىتەوہ، بە پاساوى ئەوہى باسى حزبى دەسەلاتدارى كردوہ بە خراپە لە ناوەندىكدا.

حەيدەر ئەحمەد محەمەد، يارىدەدەر لە ئامادەيى (شەھىد ئارام) لە كەلار، دەلىت: "ياريدهدەرم و بە ئىستاشەوہ، بەلام كارەكانم لى وەرگىراوہتەوہ بە ھۆكارى حزبى و بە پاساوى ئەوہى كە لە ئىدارە لەگەل مامۇستايان باسى سىياسەتمان كردوہ و قسەم بە يەككىتى وتبىت و بەرگرم لە مالى بارزانى كردبىت".

ئەو دەلىت: بەو ھۆيەوہ بەرپۆبەرى پەروەردەى كەلار پىيى وتم تۆ لە ياريدهدەرى دەركرامى و فەرمانى دەركرى بۆم، لە كاتىكدا فەرمانى ھەلۆەشانەنەوہكەى بۆ نەكردوم، منىش رۆشتمە وەزارەت لەسەر ئەم بابەتە و وەزىر تەداخولى كرد و لىژنەيەك ھاتە ئىرە بۆ چارەكردنى كىشەكە، بەلام ئەوہ بۆ ماوہى سالىكە ھەر وەك خۆى ماوہتەوہ.

وتىشى: ئىستا ياريدهدەرم، بەلام بە بەرپۆبەرەكەى وتوہ دەسەلاتى پىمەدە، ئەمە قسەى بەرپۆبەرەكە خۆيەتى پىيى وتوہ "كە قاجىكەم لە ناوەندەكە بىت و يەككىكى لە دەرەوہ بىت غىابى بدە".

ئامازەى بەوہشكرى: "كاتىك بەرپۆبەرەكەمان وازى ھىنا وەك ماف ھى من بو بىم بە بەرپۆبەر، كەچى دانەيەكى ترى داناوہ بە سزا لە بەرپۆبەرى لابرانوہ، كە ئەمە لە ياساى پەروەردە نيە، ھۆكارى ھەمو ئەمانەش دەستى حزبىيە".

لە بەرامبەردا، بەرپۆبەرى پەروەردەى كەلار ئەوہ رەتدەكاتەوہ كە ھىچ مامۇستايەك لەسەر بابەتى حزبى سزا دراىت.

عەدالەت لەتيف عبىد، بەرپۆبەرى پەروەردەى كەلار دەلىت: "ھىچ كەسىك لەسەر بابەتى حزبى سزا نەدراوہ ئەوہى ھەبوہ فەرمانىكى كارگىرپى بوہ و پەيوەندى بە ئىدارەوہ ھەبوہ، ئەوہبو وەزىر تەداخولى كرد بابەتەكە وەك خۆى ماوہتەوہ و لە شوپىنى خۆى دەوام دەكات".

وتىشى: ئەو فەرمانەشى ھەبوہ كارگىرپى بوہ نەك حزبى و لەسەر حزب دەركرابىت.

9. چى بىكرىت بۇ دورخستنهوى دهستى حزب له ناوهندهكان

بهشيك له مامۇستايان و بهرپوبهزان باس له وهدهكهن ئەگەر دهستى حزب به و شىوهيه بهردهوامى ههبيت له ناوهندهكانى خویندن، ئەوا بهههچ چارهسەر نابىت به لكو خراپتر دهبيت.

بهريزه باس، مامۇستا و پسپۇرى ميژو له ئامادهى (هاوكارى) له فهزاي كه لار دهليت: "پيوسته پهروهده به دامودهزگايى بىكرىت و كهسى پهروهدهى له شوينهكان دابنرئيت، حيزبايهتى بىكرىت به ئامراز و پهروهده بىكرىته ئامانج، كه به داخهوه له ئىستادا پىچهوانهكهى دهبينين، ئەمهش به رونى دياره كه حزبى بالادهست دهور ئەبينئيت له گەرميان".

مامۇستايەك باس له وه دهكات نههئىشتنى دهستوهردانى حزبى له ناوهندهكان چارهسەر ناكريت، بگره خراپترىش دهبيت.

ئارام قادر ئەحمەد، مامۇستا و پسپۇرى كۆمهلايهتى له قوتابخانهى (شههيدانى رزگارى) له ناحيهى رزگارى، دهليت: "نههئىشتنى دهستوهردانى حزبى له ناوهندهكان چارهسەر نابىت ههتا يهكىتى و پارتى حوكمى ئەم ولاته بكن، بگره خراپترىش ئەبيت".

بۇ چارهسەر پيوسته كهسى دلسوژ بۇ بوارهكه ههلبژيردريت پيوهرىش بۇ دانانى بهرپوبهزكان لئهاوتيان بيت نهك حزيهكهيان، ئەمهش بۇچونى مامۇستايهكه.

سهرياس سهمين، ئەوهدهخاتهپو: "بۇ چارهسەر دهبيت ئيرادهيهكى راستهقىينه ههبيت كه گومانم نيه و ئەو ئيرادهيه بونى نيه، پيوسته تهركيز بىكرىته سەر بهها بنهمايهكان كه پىموايه ئەم كاربهدهستانهى ئىستاي پهروهده نازانن بهها بنهمايهكان چيه، پاشان دهستى ئەو كهسانه بىگرىت كه دلسوژن و خەمى ئەم بوارهيان ههلگرتوه".

وتيشى: پيوهرىش بۇ دانانى بهرپوبهز و كاربهدهستهكانى پهروهده لئهاوتوى و شارهزاييان بيت له بوارهكه، نهك وهلايان بۇ حيزب كه دۆخهكه رۆژ به رۆژ ويرانتر ئەكات.

مامۇستايەك دهليت باشتريين چارهسەر ئەوهيه كه پهروهده كهرتى تايهت بهرپوهى ببات و دهستى حزب له ناوهندهكان دوربخريتهوه.

رئيوار عەلى سالىح، وتى: "بهپرسانى پهروهده خويان حزيين ئىتر ئەمه چون چارهسەر ئەبيت كه دهستى حزب له ناوهندهكان نهمينئيت؟ باشتهر پهروهده بدرئيت به كهرتى تايهت، بهمشىويه بهردهوام بيت ئەوا نابيت چاوهپوانى چارهسەر بين، بگره خراپترىش ئەبيت".

بەرپۆبەرىك دەلئىت پىئويستە جىاوازى نەھىلدرىت بۆ ئەوئى دەستورەدان نەھىلدرىت لە ناوئەندەكان و ھەولبدرىت پەرورده بەھىزىكرىت نەك بپوخىندرىت .

ئاسۆ مەحمود عەزىز، بەرپۆبەرى قوتابخانەى (دارى خەلەى بنەپەتى لە كەلار، جەخت لەوئەدەكاتەو: "بۆ چارەسەرى ئەمەى كە دەست وەردان نەمىنىت پىئويستە يەكەمجار جىاوازى نەھىلدرىت و ھەموى وەك يەك سەبىركرىت، دواتر ئەو ئىنتىماى حزبىەى كە ھەتە لايەنە پەروردهيەكەى پىئ بەھىزى بكتە نەك بپوخىنىت".

بەھەمانشىئو، دانا عوسمان مەئىدىن، بەرپۆبەرى قوتابخانەى (زانبارى بنەپەتى لە ناحىەى پىياز، باس لەوئەدەكات: "رىگە چارە بۆ نەمانى دەستورەدانى حزبى لە ناوئەندەكانى خويىندندا بونى سىستەمىكى حوكمپرانى تەواو دىموكراسىيە كە لە ساىەى ئەو سىستەمەدا ھەمو بوارەكانى ژيان و بەتايبەتەش سىكتەرى پەرورده بەرەو پىش ببات، بەلام لە سىستەمىكى حوكمپرانى تەواو حزبى وەك ھەرىمى كوردستان، ئەستەمە دەست تىئورەدانى حزبى لە ناوئەندەكانى خويىند نەھىلدرىت".

10. حزب دەستورەدان لە كارى بەرپۆبەرى ناوئەندەكان دەكات؟

بەرپۆبەرى ناوئەندەكانىش بىئ بەش نىن لەو دابەشبونەى كە بە شىكىيان دەلئىن حزب دەستورەداتە كارەكانمان و بەشىكى دىكەش رەتى بكتەنەو .

ئەياد مەمەد سالىح، بەرپۆبەرى ئامادەيى (زىنگ) لە ناحىەى رىزگارى دەلئىت: "دەستورەدانى حزب لە ناوئەندەكان كارىگەرى خراپى دەبىت لەسەر كەرتى پەرورده، بەلام من بۆ ماوئى (۵) سالى بەرپۆبەرم ھىچ دەستورەدانىكى حزبىم نەبىنىو لە ناوئەندەكەمدا، سەرەراى ئەوئى ئىنتىماى حزبىم بۆ حزبىكىش ھەيە، بەلام تىكەلى كارەكەم نەكردو كە سىش داواى لىنەكردوم".

"بە ھىچ شىئوئەك كارى حزبى نەھاتوئە ناو ئىدارەى ئىمە و پىرۆسەكەو ئىتر ھەر مامۇستايەك ھەر جۆرە ئىنتىمايەكى ھەبىت". سامان مەمەد ھەمە رەشىد، بەرپۆبەرى ئامادەيى (شەھىد بورھان) لە قەزاي كەلار وا دەلئىت .

بەرپۆبەرىك دەلئىت ئەگەر منالئىك باسى حزب و سىياسەت بكات ئىتر چۆن لە ناوئەندەكان باس ناكرىت؟

حسین مەمەد ھەسەن، بەرپۆبەرى ئامادەيى (سۆلافى كچان) لە قەزاي كفرى دەلئىت: "دەستورەدانى حزبى نەك لە ناوئەندەكان، بەلكو لە ھەمو جىگەيەك بونى ھەيە و رۆلى خۆشى ھەيە، تەنانەت سىياسەت و حزبىەتى تىكەلاوى خويىن بو، منالئىكى بچوك باسى حزب و سىياسەت دەكات، ئىتر گەرە چۆن باسى ناكات؟".

دەستوهردانى حزبى له ناوهندەكان بونى هەيه و تەنانەت هەندىك له كارەكانىش به پلان نەكراوه، ئەمەش راى بهرپۆبەريكى تره .

بەرپۆبەريكى دىكه باسلەوهدەكات دەستوهردانى حزبى له ناوهندەكان به كەسەكە كەوتو هە و باكات رەنگدانەوہى هەبىت ياخود نا .

ئاسۆ مەحمود عەزىز، بەرپۆبەرى قوتابخانەى (دارى خەلەى بنەپەرتى له كەلار دەلەيت: "دەستوهردانى حزبى له ناوهندەكان لەسەر كەسە كەوتو هە و هىچ كەسەك ناتوانىت بىت و پىت بلىت ئەبىت وا بكەى و وا نەكەى، بەلكو لەسەر خودى ئەو كەسەيه كە ئەو ناوهندە بەرپۆبە دەبات".

پىچەوانەى هاوتاكانى، بەرپۆبەريك پىوانىه دەستوهردانى حزبى له كارى ناوهندەكان بەو شىوہيه بىت كە باسى لىوہ دەكرىت .

ئىبراھىم نەجمەدىن عەزدىن، بەرپۆبەرى قوتابخانەى (ئەژىنەى بنەپەرتى له قەزای كفرى، ئەو دەخاتەپو: "دەستوهردانى حزبى له پىشتەر هەبوہ، بەس بەو شىوہيه زەق نەبوہ كە باس ئەكرىت و من وەها نەمبىنئوہ".

وتىشى: من (2) سالە بەرپۆبەرم و لەلایەن بەرپۆبەرى پەروەردەى كفرىيەوہ دانراوم و سەر بە حزبى ئەوانىش نىم .

11. راى سەرپەرشتىارانى پەروەردەيى لەسەر دەستوهردانى حزبى له ناوهندەكانى خويندن

سەرپەرشتىارانى پەروەردەيى ئەو رەت دەكەنەوہ كە دەستوهردانى حزبى بوپىتە دياردە و دەشلىن مامۆستايان خۆيان ھۆكارن بۆ ئەوہى كە دەستى حزب بىتە ناوهندەكان له ريگەى تەكلىف كردنەوہ .

عەلى حاتم ئەحمەد، سەرپەرشتىارى پەروەردەى پسپۆرى بىركارى له قۇناغى بنەپەرتى له پەروەردەى كەلار، دەلەيت: "دەستوهردانى حزبى هەيه، بەلام نەبوہ بە دياردە".

وتىشى: بەپى پىويسى ناوهندەكان بوہ كە گواستەنەومان بۆ مامۆستايان ئەنجامداوہ، بەلام ئەگەر مامۆستايەك ھەر شتىكى ويست بە دللى نەبو ئەوہ ئەلەيت دەستوهردانى حزبى، لەگەل ئەوہش نالىم نىه، هەيه .

سەرپەرشتىارى پسپۆرى فىزىيا له قۇناغى ئامادەيىهكانى پەروەردەى گەرميان، رونىدەكاتەوہ: دەستوهردانى حزبى كە دىتە ناوهندەكە مامۆستايان خۆيان ھۆكارن، واستە دەكەن و ھەقى كەسىكى تر ئەخون، ئەگىنا حزب ناكەويتە دوايان بلىت وەرە من نقلت ئەكەم .

سەرپەرشتىارى كارگىرى باس لەو دەهكات نەبوە حزب دەست لە كاروبارى كارگىرى ناوەندهكان وەربىدات و داواى تەزكەيى حزبى لە بەرپۆبەرەكان كرابىت.

كەرىم عەزىز محەمەد، دەلىت: "بە تەحەداوہ ئەلئىم دەستووردانى حزبى لە ناوەندهكانى خويندن ھەبىت، بەھىچ شىوہىەك شتى وا نىە حزب بىت و پىت بلئ ئەمە بکە و ئەوہ بکە و دەست وەربىداتە لایەنى كارگىرى ناوەندهكان، ھەر شتىك بکرىت لە قوئاعى بنەرەتەيەكان بە تايبەتى بە راوێژ و لىژنە ئەكرىت بە سەرپەرشتى بەرپۆبەرى پەرودە و سەرپەرشتىارى يەكەم".

وتىشى: بەھىچ شىوہىەك نەبوە لەسەر تەزكەيى حزبى بەرپۆبەرەكان يان يارىدەدەرەك دابنرىت ئەوہى ھەيە لەسەر لىھاتوى و توانا و دلسۆزى كردومانە و ھەرکەسىك و ھەر رەنگىك بىت، نەشبوہ داواى تەزكەيى حزبى لە مامۆستايەك كرابىت بۆ بون بە بەرپۆبەر.

12. بەرپرسان لە پەرودە چيان کردوہ بۆ نەھىشتنى دەستووردانى حزبى لە ناوەندهكان

بەرپرسانى پەرودە ئەوہ رەت دەکەنەوہ کە لەسەر دەستى حزب ھەر کارىك كرابىت لە ناوەندهكانى خويندن چ بۆ گواستەوہى مامۆستايان چ بۆ فىرخوازان چ بۆ دانانى بەرپۆبەرى ناوەندهكانى خويندن، جەخت لەوہش دەکەنەوہ ئەوہى ھەبىت حالەتەو نەبوە بە دياردە.

م. عەدالەت لەتيف عوبىد، بەرپۆبەرى پەرودەى کەلار، ئاماژە بەو دەهكات: "دەستووردان ھەبىت حالەتەو نەبوە بە دياردە، بەلام ئەوہى ھەبوە تەکلەيف بوہ ئەویش شەخسى بوہ نەك حزبى و لە ھەمو حەزبەکانىش داوايان کردوہ، بەلام نەبوە بە ئەمر و نەبوە بە دياردە".

لە بارەى دانانى بەرپۆبەرەکانەوہ وتى: بۆ دانانى بەرپۆبەرەکان زۆرىنەيان يارىدەدەرن و لەسەر ئەزمون و بە راوێژىش کراوہ لەگەل سەرپەرشتىارنى يەكەم و كارگىرى و بە لىژنە کراوہ، بۆيە نەبوە حزب کەس دەستنىشان بکات و ئىمە داينىين، دانانى يارىدەدەرەکانىش بەرپۆبەر خۆى دايدەنىت.

وتىشى: نەبوە لەسەر تەزكەيى حزبى ھىچ کەسىك دابنرىت لە ناوەندهكان، لەگەل ئەوہش بۆ مىلاکاتىش ھەمان شتمان کردوہ و بە لىژنە کردومانە، دەستى حزب نەبوە، بەلام تەکلەيف ھەبوە و ھەقى بوہ و کردومانە.

سه‌باره‌ت به دانانی وانه‌بیژه‌کان له ناوه‌نده‌کانی خۆیندن، به‌رپۆبه‌ری په‌روه‌رده‌ی که‌لار باسی له‌وه‌شکرد: به‌هیچ جۆریک بۆ دانانی وانه‌بیژه‌کان ده‌ستی حزبی تێدا نه‌بوه و به‌پێی پێویستی پسپۆرییه‌کان دانراون، به‌لام دیسان ته‌کلێف هه‌بوه له هه‌مو حزبه‌کانیشه‌وه بوه .

"حزب به شوین که‌س دا نانیرتیت تا بلت وهره من ئیشت بۆ ئه‌که‌م، هه‌ر مامۆستا خۆیه‌تی که ئه‌چیته لای حزب بۆ واسته‌کردن، کاتی‌ک ئیشه‌که‌ی بۆ رای ناکرتیت دیت و حزب تاوانبار ده‌کات". به‌رپۆبه‌ری په‌روه‌رده‌ی کفری، وا ده‌لتیت .

م. ئیسماعیل سه‌مین، وتیشی: حزب نایه‌ت که‌س ئیجبار بکات و بلت ئه‌بیت ئه‌مه بکه‌ی و ئه‌وه بکه‌ی، خه‌لک خۆیه‌تی ئه‌چیت و ته‌کلێف ئه‌کات به‌س بۆ ئه‌وه‌ی ئیشه‌که‌ی بۆ رای بکرتیت .

باسی له‌وه‌شکرد: بۆ دانانی وانه‌بیژه‌کان من به‌س رینمایم داوه و دو که‌سی دیکه ئیشه‌کانیان کردوه ئه‌وه‌شی کرابیت به پێی رینمای بوه و حزبی نه‌بوه .

له به‌رامبه‌ریشدا به‌رپۆبه‌ری گشتی په‌روه‌رده‌ی گهرمیان، م. دارا ئه‌حمهد سه‌مین، سه‌باره‌ت به ده‌ستوه‌ردانی حزبی له ناوه‌نده‌کانی خۆیندن ده‌لتیت: "ده‌ستوه‌ردانی حزبی له ناوه‌نده‌کان حاله‌ته و نه‌بوه به دیارده، ره‌نگه بۆ دانانی به‌رپۆبه‌ریک حزبايه‌تی له‌به‌ر چاو بگیری‌ت، چونکه له دیاریکردنی هه‌ر پۆستیک له‌سه‌ر پشکی ئه‌و حزبه داده‌نریت، حزبی ده‌سه‌لاتداریش هه‌زی لێه زۆرتین پۆست بۆ ئه‌و بیت، ئه‌مه نه‌ک بۆ یه‌کی‌تی بۆ هه‌ر حزبیکی تریش بیت هه‌مان شته، به‌لام به‌و شیوه‌یه نیه که ئه‌و گله‌بیانه‌ی کراوه".

وتیشی: له بونی هه‌ر حاله‌تیک له‌و شیوه‌یه که هه‌بیت و مافی که‌سیک خورابیت به‌هۆی ئه‌وه‌ی که حزب له پشتی هه‌رکه‌سیک بیت ئه‌توانن بێن و سکالا بکه‌ن بۆ ئه‌وه‌ی به‌دواداچون بکه‌ین و کردوشمانه بۆ هه‌ر که‌سیک که سکالای هه‌بیت، به‌لام خۆیان نایه‌ن ئیمه ئه‌بیت چیبکه‌ین؟

ئاماژه‌ی به‌وه‌شکرد: ئیشتی مامۆستا نیه له ناوه‌نده‌کان باسی سیاسه‌ت و بانگه‌شه بۆ لایه‌نیک بکات و لایه‌نیک تر ناشرین بکات، ئه‌مه‌ش پێشیلکردنی رینماییه‌کانی په‌روه‌رده‌یه .

بەشى سىيەم: راسپارده

1. دەستورەدانى حزبى كارىگەرى خراپى بۆ سەر ناوئەندەكانى خويندن لە سنورى پەرودەى گەرميان جىيەشتو، پىويست دەكات بۆ بەرەو پىشبردنى ئەو كەرتە دەستى حزب لە كارەكانى بېردىت.
2. گواستەنەوى مامۇستايان و فيرخوزان يەككە لەو گرفتەنى كە زۆرتىن دەستورەدانى تىدا كراو، بۆ ئەمەش پىويستى بە چەند رىنمايەك هەيە بۆ ئەوئەوى رىگەى ئەو دەستورەدانە بگىرەت.
3. نمرەى فيرخوزان يەككە لەو بابەتەنى لە رىگەى خزمایەتى و حزبى تىەو دەستى بۆ بردارو، دەسكارىكردنى نمرە كارىگەرى خراپ بەسەر فيرخوزانى دىكەو بەجىدەهەللىت و كارەكانى پەرودەش دەخاتە ژىر پرسپارەو.
4. دەستى حزبى بەسەر ناوئەندەكانەو بە جۆرەكە، بەشەكە لە مامۇستايان و فيرخوزان و تەنەت بەرپۆبەكانىش لە ترسى لىپچىنەو و سزادان ئامادە نىن لەسەر ئەو بابەتە لىدوان بەن.
5. سزا نەدانى هىچ مامۇستايەك لەسەر بردنى بابەتە سىياسى و حزبىەكان بۆ نىو ناوئەندەكانى خويندن، رىگە خۆشكەرە بۆ زىادبونى دەستورەدانى حزبى.
6. رىكخراو قوتابى و خويندكارىيەكان هۆكارن بۆ بردنى بابەتە سىياسى و حزبىەكان بۆ ناوئەندەكانى خويندن پىويستە كارى ئەو رىكخراوانە لە نىو ناوئەندەكان بە ياسا ديارى بگىرەت.
7. رىگە نەدان بە بونى مامۇستايانى دور لە حزب يان بىرو بۆچون جياواز بە بەرپۆبەرى ناوئەندەكان يان يارىدەدەرى بەرپۆبەر پرسپار لەسەر كەرتى پەرودە بەگشتى دروست دەكات، بە دانانى چەند رىنمايەك بۆ ئەو پۆستانە دەتوانرەت ئەو دەستورەدانانە رابگىرەت.

*** ستافى يەكەي چاودىڭى ھۆججى گەرميان:**

1. ئەھمەد ھەمىد ۋەلى، سەرپەرىشتىياري يەكە
2. زىيان مەھمەد، لىڭپىسراوى دۆسىيەي پەروەردە
3. رىئاس سالىح، لىڭپىسراوى دۆسىيەي تەندروستى

*** بۇ پەيوەندى:**

07702303676 – 07480207400

Radiodeng@yahoo.com

Radiodang.org